

čeve „Srbsko - makedonske narodne pesmi z Ohrida“, v katerih je turobni značaj balkanski izražen v čudnih, vendar globoko čustvenih melodijah. Koncert je zaključil Dvořákov „Slavnostni spev“. Sodelovali so gdčna. Mira Dev (sopran), g. Julij Betetto (bas) in g. Kraus (violončelo).

Voditelji avstrijsko-ogrske politike.

Danes prinašamo slike treh mož, ki vodijo sedaj politiko našega cesarstva. Novo leto je prineslo Avstriji novega ministrskega predsednika, ker je odstopil dr. pl. Koerber. Cesar je poklical na to mesto dr. Gautschia.

Dr. Pavel baron Gautsch pl. Frankenthurn je bil rojen 26. februarja l. 1851. L. 1874. je vstopil v naučno ministrstvo, l. 1881. je postal ravnatelj Tere-

Baron Gautsch, pl. Frankenthurn,
avstrijski ministrski predsednik.

zijanske akademije. Dne 5. novembra l. 1885. je bil imenovan ministrom za uk in bogočastje v Taaffejevem kabinetu, s katerim je odstopil 12. novembra l. 1893. Kakor znano, je baron Gautsch l. 1887. odstranil več srednjih šol, sicer pa se je prilagodil intencijam grofa Taaffeja. Pozneje je bil kurator Terezijanišča, l. 1895. bil poklican v gosposko zbornico in 30. sept. 1895 je zopet prevzel naučno ministrstvo v Badenijevem kabinetu. Ko je moral grof Badeni dne 28. novembra 1897 odstopiti vsled nemške obstrukcije, je baron Gautsch bil pozvan, da sestavi novo vlado. Imel je izvršiti dve nalogi: napraviti premirje med Čehi in Nemci ter od ogrske vlade doseči za Avstrijo ugodnejšo pogodbo. Ni se mu posrečilo ne to, ne ono. V Pragi so znani nemiri onemogočili spravna pogajanja in baron Banffy, tedanji šef ogrske vlade, je odločno odklonil zvišanje ogrske kvote, kar je bil že obljubil grofu Badeniju.

Dne 5. marca 1898 je baron Gautsch odstopil, ko je še skoraj zadnji dan razveljavil znani Badenijevi jezikovni naredbi za Češko in Moravsko ter izdal novi, s katerima je hotel ukrotiti nemško obstrukcijo ter

Graf Štefan Tisza,
ogrski ministrski predsednik.

svojemu nasledniku grofu Thunu olajšati posle. Leto pozneje je bil po smrti grofa Hohenwarta imenovan predsednikom najvišjega računskega dvora. Baron Gautsch torej ni novinec na ministrskem sedežu. On pozna dobre in slabe strani avstrijskega parlamenta, ima izkušnje in pogled v zmedene parlamentarne razmere. Ker so trgovinske pogodbe malone končane in so izpremembe na ogrski nagodbi skoraj izključene, obrnil bode vso svojo skrb na notranjo politiko, da omogoči delavnost zbornice. Njegovo prvo delo je bilo, da je povabil voditelje raznih strank, da izve

Graf Agenor Goluchowski,
avstro-ogrski minister zunanjih zadev in predsednik skupnega ministrskega sveta.

za njihove zahteve. Tudi Slovenci so mu pojasnili, kaj zahtevajo.

Na Ogrskem pa ima državno krmilo v rokah grof Štefan Tisza. Hude boje je preživel ogrski parlament

zadnje čase. Opozicija, ki dela za popolni odpad od Avstrije, je stopila v obstrukcijo in je preprečila delovanje zbornice. Večina je sklenila nato nov poslovnik, po katerem je bila onemogočena vsaka obstrukcija, ker je dobilo predsedstvo moč, da zabrani debate in odstrani obstrukcioniste. Manjšina pa ni hotela pripoznati poslovnika. Prišlo je do boja v zbornici, v katerem so opozicionalni poslanci razbili ministrske sedeže in opustošili zbornico. Bila je nasilna parlamentarna revolucija, proti kateri ni ostalo grofu Tiszi nobeno drugo sredstvo, nego razpust državne zbornice in nove volitve. Pri volitvah je pa liberalna vladna stranka doživela občuten poraz.

Razmerje našega cesarstva do drugih držav pa vodi grof Agenor Goluchowski, potomec stare poljske plemiške rodbine. On je že mnogo let minister. Avstro-ogrsko monarhijo drži v „trozvezi“ z Nemčijo in Italijo; tudi z Rusijo so zadnji čas bolj razmere, zlasti na Bolgarskem postopata obe državi skupno. Ker imata Avstrija in Ogrska skupna ministrstva za finance, za vojaštvo in za zunanje zadeve, je grof Goluchowski tudi predsednik skupnega ministrskega sveta.

František Pravda (Vojtěh Hlinka). 8. decembra je umrl v Hrádku pri Sušici starosta čeških pisateljev, duhovnik Vojtěh Hlinka (psevdonim František Pravda). S Pravdo je odšel v večnost vzor češkega rodoljubnega duhovnika-buditelja, ki je znal s svojim peresom odpreti dušo češkega ljudstva in črpati iz nje lepe slike iz npravnega in preprostega življenja vaškega češkega ljudstva. Doživel je 88 let; in ako pomislimo, da je rajni izgubil že pred nekoliko leti posluš in vid, je bila za njega smrt pravzaprav rešitev. — Pravda se je porodil dne 17. aprila 1817 v mali vasi Nekrasinu pri Henrikovem Gradcu, kjer je študiral gimnazijo; l. 1836. je študiral v Pragi filozofijo, potem na Dunaju in v Pragi bogoslovje. L. 1842. je imel prvo sv. mašo v Pragi na Karlovu. Opravljal je razne duhovniške službe v Jarošovu, Kvilicah in končno je sprejel vzgojiteljsko službo pri grofovski družini v Hrádku pri Sušici (1847), kjer je ostal do svoje smrti. Tu je še spisal prvo svojo pripovedko „Dvě svatby najednou“, katero je Václ. Štulc l. 1848. objavil v „Blahověstu“ s psevdonimom František Pravda, ker v povesti nastopa kaplan istega imena. In od tistega časa je bil Vojtěh Hlinka pisatelj František Pravda. Zanimivo je, da je Pravda živel v svojem zatišju kakor ruski pisatelj Tolstoj. Ob prostem času je bil mizar, knjigovez in ključar. Ko ga je l. 1897. povodom njegove osemdesetletnice obiskala deputacija „Mája“, društva čeških pisateljev, se je pobahal Pravda tudi s krtačo kot z lastnoročnim izdelkom. — Pravda je spisal celo knjižnico povesti; njih skupno zbirko je izdal zalagatelj J. L. Kober v Pragi v trojni izdaji: za omikance, za ljudstvo in za mladino. Namen Pravdovih povesti je ne le zabavati, ampak tudi po-

učevati. Njegovi mojstrski opisi češkega življenja, češkega ljudstva z njegovimi dobrimi lastnostmi in tudi napakami morajo zanimati vsakega bravca. V njegovih povestih ni burnih prizorov, dejanje se razvija mirno in naravno. Pravda (slovensko: resnica) je imel pred očmi res zmirom le resnico (prof. Sekanina imenuje Pravdo „prvega češkega realista“). Njegov psevdonim je bil torej zelo dobro izvoljen. V svojih povestih je Pravda opisoval rajši dobro nego zlo, bolj čednost nego greh, in kjer je vendar o grehu pisal, je storil to na tak način, da se bravcu grešnik smili. Pravda je imel tudi poseben zlog, katerega nihče ni znal posnemati; kar se čita v njegovih povestih, to se v življenju godí zmirom in zmirom, in morda je ravno ljubezen do resnice ustvarila Pravdi ta posebni zlog. Pravda pripoveduje vse v sedanjiku. Rajni ni bil pisatelj prvega reda. Nikakor! On ni imel rafiniranega umetniškega okusa; navzlic temu so nekateri njegovi spisi naravnost klasični, kakor: „František Pometlár“, „Bohatá Julie“, „Voják Nováček“, „Matěj Sprosták“, „Štěpánův Vít učí se na kněze“, „Vávra kuřák“ in dr. Za svojega življenja ni našel Pravda pri kritikih mnogo priznanja. Očitale se mu je, da posnema Auerbacha in Stifterja. Res je Pravda zajemal gradivo za svoje povesti le iz vaškega življenja, kakor Auerbach in Stifter, in mogoče, da je spisal nekatere povesti po vzoru obeh pisateljev, toda vendar so opisi češkega vaškega življenja v Pravdovih povestih individualnega značaja, ker je Pravda risal vaško življenje tako, kakor ga je videl in duševno obdelal on sam, ne pa Auerbach in Stifter. Zato bo mogoče iz Pravdovih povesti enkrat napraviti natančno folkloristično sliko iz petdesetih let preteklega stoletja na Češkem. — *Fr. Št.*

Ferdinand František Šamberk. Baš na Sveti dan je umrl v Pragi igravec in pisatelj J. J. Šamberk, ki je spadal k onim češkimi igravcem-buditeljem, kateri so igrali na odru v dobi, ko so stavili podlago za češko glediško življenje s praznimi rokami in s praznim žepom. Šamberk se je porodil 21. aprila 1839 in je nastopal na odru polnih 48 let; prvokrat je igral, ko mu je bilo 15 let. Znani igravec in pisatelj Jožef Jurij Kolár in pozneje K. Šimanovský sta bila njegova učitelja. Svojo srečo je Šamberk poizkušal tudi na raznih nemških odrih, kakor v Berlinu, Inomostu, Kraljevcu in Olomucu. Ko se je odprlo „Narodno gledišče“ v Pragi, je nastopal v njem do leta 1901. Šamberk je bil zelo omikan mož; nastopal je v raznih vlogah, a popularnega in priljubljenega ga je storila burka, travestija, karikatura. Šamberk je bil rojen komik; črpal je iz samega sebe; nobeno njegovo kretanje ni bilo tuja lastnost, viri njegovega humorja so bili neizčrpni. Včasih je stopil na oder, pa še ni izpregovoril niti besedice, in že se je smejalo vse občinstvo v gledišču. Tudi tam, kjer je pretiraval, je bil individualen. Šamberk kot dramatičen pisatelj ni bil še dosti po zaslugi ocenjen. Najbolj znane njegove